

Cílová skupina:	Žáci a žákyně posledního ročníku ZŠ či studenti a studentky SŠ (věk 14+)
Téma:	Porajmos – romský holocaust, etnická nesnášenlivost
Klíčová slova:	Porajmos, holocaust, druhá světová válka, paměť, Romové, násilí z nenávisti
Vztah k RVP:	Vzdělávací oblast <i>Člověk a společnost</i> , průřezové téma <i>Multikulturní výchova</i>
Klíčové kompetence:	Kompetence k učení a řešení problémů, kompetence občanská
Cíle:	Žák objasní, co to byl romský holocaust, a ilustruje dopady této události na jednotlivce a společenost. Žák vysvětlí pojem násilí z nenávisti a uvede příklady jeho projevů. Žák navrhuje řešení, jak předejít projevům nesnášenlivosti vůči lidem, kteří se nějakým způsobem liší.
Časová dotace:	45 min
Formy:	práce v malých skupinách, samostatná práce, diskuze, vyprávění příběhů, písemná práce
Pomůcky:	krátký film „Křížek na památku“, příběh Arnošta Vintra, pracovní list (viz dále), papíry a psací potřeby
Vstupní informace:	témata druhé světové války týkající se nacizmu, rasové politiky a koncentračních táborů

POSTUP:

Před realizací této lekce je nutné, aby studenti a studentky získali vědomost o období druhé světové války, především o nacistické rasové politice a rozdělení společnosti.

1. Úvod: Jak to mohlo být? (20 min)

Vyučující přehraje krátký kus filmu – do 00:09 min – z něhož studenti a studentky získají pouze informaci, že „doktor práv Arnošt Vintr se narodil v březnu roku 1941.“ Studenti a studentky jsou rozděleni do skupin po 4 a společně zpracují odpověď na otázku, jak mohlo vypadat prvních patnáct let života pana Vintra. Mají za úkol vytvořit a poté prezentovat časovou osu od začátku jeho života. Vyučující může otázku rozšířit o varianty - jak to mohlo být, je-li pan Vintr a) Čech, b) Žid, c) Rom. Po prezentacích následuje krátká reflexe a studenti a studentky získají informaci, že pan Vintr je Rom.

2. Paměť (10 min)

Studenti a studentky sledují film. V 02:35 minutě se objeví téma paměti a památníku na místě bývalého koncentračního tábora v Letech u Písku. Vyučující rozdává citace vztahující se k paměti (viz dále) a studenti a studentky je vysvětlují a diskutují o nich. Následuje reflexe.

3. Rozdělení společnosti – násilí z nenávisti (10 min)

V 06:34 minutě filmu uslyší studenti a studentky větu: „Společnost se k němu zachovala tak, jako by se provinil už svým narozením.“ Vyučující film zastaví a položí otázku, jak je to v této souvislosti míněno. Poté vysvětlí, co znamená pojem násilí z nenávisti (viz níže), který se ve filmu také objevuje. Studenti a studentky navážou na větu z filmu při psaní krátkého příběhu. Touto větou bude příběh začínat či končit. Příběh dokončí jako domácí práci.

Následná aktivita:

V následující hodině, poté, co vyučující příběhy přečte, představí studenti a studentky své příběhy v malých skupinách a společně navrhnou řešení situací, které v příběhu vznikly. Hledají odpovědi na otázky: Kdo by děj příběhu mohl změnit tak, aby měl šťastný konec? Jak?

4. Závěrečná reflexe (5 min)

Vyučující provede závěrečnou reflexi např. pomocí otázek: Co vás v příběhu Arnošta Vintra zaujalo? Co nového jste se dozvěděli? Jaký moment ve vás vyvolal nepříjemné pocity/pocit, že je něco špatně? (Jak by se to dalo změnit?) Co pro nás a naši společnost příběh Arnošta Vintra znamená?

POJEM: NÁSILÍ Z NENÁVISTI

Násilí z nenávisti je násilí, které je motivované předsudky útočnicka vůči napadenému. Na toho útočí z důvodu jeho nezměnitelné skupinové charakteristiky

- barvy pleti, národnosti či etnicity • víry, náboženství či ateismu • sexuální orientace či identity • zdravotního stavu • věku • sociálního postavení • politických postojů či příslušnosti k subkultuře.

Útoky z nenávisti nejsou zacíleny pouze vůči konkrétní osobě, ale symbolicky vůči celé skupině, kterou napadený v očích útočnicka předsta-

vuje. Může jim být vystaven každý, jako osoba z určité menšinové skupiny, tak i představitel majoritního obyvatelstva.

S násilím z nenávisti se můžeme setkat v různých podobách. Mohou se vyskytnout • nekorektní vtipy • hudba s předsudečnými texty • urážky, nadávky, vyhrožování či zastrašování • popírání či zlehčování holocaustu • podpora hnutí potlačujících lidská práva • poškozování majetku, náboženských a pietních míst • nenávistná graffiti • útoky na internetu a sociálních sítích, webové stránky šířící nesnášenlivost a nenávist, kyberšikana, • fyzické napadání, útoky se zbraní, dokonce usmrcení • žhářské útoky • teroristické útoky.

PRACOVNÍ LIST:

A/ PAMĚŤ:

Jak bys vysvětlil/a následující věty? V jakých situacích bys je použil/a?

Bez paměti není kultury. Bez paměti by neexistovala civilizace, společnost ani budoucnost.

Elie Wiesel, spisovatel

Kdo se nepoučil z historie, bude nucen ji prožít znovu.

George Santayana, filozof

Paměť je zrádná, neboť je zabarvena událostmi dneška.

Albert Einstein, vědec

Zdá se, že žijeme ve světě, v němž je zapomení běžná věc. Velmi málo lidí si je vědomo své vlastní minulosti či se o ni zajímá. A ještě méně však o minulosti svých sousedů. Myslím, že jsme to, co si pamatujeme, co víme. Čím méně si pamatujeme, tím méně toho o sobě víme, tím méně jsme. Carlos Ruiz Zafón, spisovatel

B/ PŘÍBĚH:

Napište krátký příběh (cca 250 slov), který začne nebo skončí následující větou:

„Společnost se k němu (k ní) zachovala tak, jako by se provinil (provinila) již svým narozením.“